

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.4.58](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.4.58)

УДК 336

*Ж. А. Кононенко,
к. е. н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
ORCID: 0000-0003-0074-8249*

*В. О. Петренко,
студентка бакалавр,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
ORCID: 0000-0001-6174-2567*

*А. С. Циб,
студент бакалавр,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
ORCID: 0000-0002-5473-737X*

РИЗИКОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

*Z. A. Kononenko
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of Department of economic theory and economic research,
Poltava state agrarian Academy Poltava, Ukraine*

*V. O. Petrenko
the MBA student,
Poltava state agrarian Academy Poltava, Ukraine*

*A. S. Tsib
the MBA student,
Poltava state agrarian Academy Poltava, Ukraine*

RISK-BASED GOVERNANCE IN BANK'S MANAGEMENT SYSTEM

Управління кредитним ризиком банку направлено на запобігання ймовірності настання негативного впливу на діяльність банківської системи в цілому та розробку шляхів та заходів вчасного реагування у випадку настання ризику.

Актуальність даної теми обумовлюється нестабільністю банківської системи, широким спектром існування ризикорієнтованих факторів, що стримують фінансово-економічну незалежність банків. З метою передбачення та вчасного виявлення, розробкою реальних заходів щодо запобігання кредитного ризику, грамотним його управлінням та розв'язком, дана стаття направлена на характеристику основних ризик орієнтованих моментів в управлінні різних сфер банківської діяльності.

Ціль даної статті направлена на дослідження та втілення ризикорієнтованого управління у банківській діяльності, використання найдоцільніших важелів впливу щодо покращення управлінських рішень у вирішенні проблемних питань з настанням кредитних ризиків у

сфері банківського менеджменту.

Management of the bank's credit risk is directed at preventing the possibility of an adverse impact on the activities of banking system in general and the development of ways and measures for timely response in the event of a risk.

The urgency of this issue is conditioned by the instability of banking system, the wide spectrum of existence of risk-oriented factors that restrain the financial and economic independence of banks. For the purpose of pre-emptive and timely detection, developing effective measures to prevent credit risk, competent management and resolution. This article is devoted to the characterization of the main risk of oriented moments in the management of various spheres of banking activity.

The purpose of this article is to focus on the research and implementation of risk-oriented management in banking activities, use of the most suitable levers of influence for improve managerial solutions in solving problems with onset of credit risks in the spheres of banking management.

Crisis phenomena of the financial system lead to significant problems in the banking segment of our state, which are related with abrupt reduction in the amount of banks, increase in level of riskiness of banks. That's why there is a necessity for risk-oriented management in the banking management system to form a system of guaranteeing the prevention of similar problems in the future. Thus, the modern banking system is still underdeveloped, does not obey its functions properly and lags behind other European countries. This situation extends the risks for the further stable functioning of the banking system, reduces its ability to allocate constantly increasing money supply and implement effective redistribution of temporarily free funds across the country's economy.

Efficient risk management consists of several stages, from the identification of potential, possible causes to constant control of the level of risk. The regularity of risk monitoring, continuity and constant research of its level has been becoming great valuable. Domestic economists haven't defined optimum methods of credit risks management in the bank activity. However, recent international researches of scientists on risk issues denote us the necessity of the formation risk-oriented management in experts and heads of enterprises in our state.

It should be noticed that the bank credit risk is traditionally related with certain factors of the services and operations: commercial bank credit operations, investment (formation of portfolio securities), guarantee services, derivative operations, loan services (leasing, factoring, etc.)

Consequently, each of these services and operations has a common factor that can be identified as a risk. But we think the another type of risk, such as risk-oriented management, which is needed to achieve the efficiency of the management system, must be added to these factors. Such risk management provides a set of measures and methods of management the numerous hazards and opportunities, that affect its ability to achieve the intended goals and its control, implemented by the financial institution. Although risk is not a loss for the bank, its understanding and management can increase the efficiency of any business. The problem for any bank is losses. The threat of emergence of losses, the concept of their causes compels to manage risk and develops the necessary measures to reduce the risk of financial losses. We can assume that risk is a measure of danger, which is determined by the probability of realization of a hazard in a dangerous event and the degree of gravity of financial losses.

There is a necessity of approval risk-oriented management and thinking in the sphere of quality management, finance, banking, ecology, energy conservation, etc., at the legislative level in our state nowadays in terms of implementation of the requirements of the Association Agreement between Ukraine and the EU.

Ключові слова: *управління; кредит; банківський ризик; кредитний ризик; фінансове середовище; ефективність.*

Key words: *management; credit; bank risk; credit risk; financial environment; effective.*

Постановка проблеми. Поняття кредитного ризику банку та його управління завжди було і є досить актуальним не тільки для кредиторів різних рівнів, а й для учасників всього фінансового середовища. Завжди при визначенні кредитних умов договору та впродовж його дії виникають питання про пошук методів зниження ризиків, в тому числі кредитного. Ефективне управління ризиками має складатися з ряду етапів, починаючи з виявлення потенційних, можливих причин і закінчуючи постійним контролем рівня ризику. Велике значення набуває регулярність проведення моніторингу ризику, безперервність та постійне дослідження його рівня. Вітчизняні економісти не дійшли до згоди про оптимальні методи управління кредитними ризиками в діяльності банку. Проте сучасні міжнародні дослідження вчених з питань ризиків вказують нам на необхідність формування ризикорієнтованого управління у фахівців і керівників підприємств в нашій державі.

Як зазначають провідні науковці, термін «кредитний ризик банку» – це міра (ступінь) невизначеності щодо виникнення небажаних подій під час здійснення фінансових угод, суть яких полягає в тому, що контрагент банку не зможе виконати взятих на себе за угодою зобов'язань, і при цьому не вдасться скористатися забезпеченням повернення позичених коштів [1, с.55].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо визначення та визнання потенційних кредитних ризиків, причини їх виникнення та пошуку шляхів мінімізації наслідків ризику в перспективі розвитку фінансової установи завжди перебували в центрі уваги провідних спеціалістів, аналітиків та безпосередньо науковців в даній сфері. Спробу розкрити сутність поняття ризику здійснювали такі науковці, як Здражевський В. О., Гулько Л. Г., Демчик І., Камінський А., Бугель Ю., Степанова М.О. та інші. Також даній проблемі присвячена значна кількість наукових праць сучасних вчених, а саме: Крамаренко Г.О., Сдобнікова К.С., Криклій О. А. та інші. Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань з досліджуваного питання, деякі проблемні моменти потребують більш детального їх вивчення та вирішення.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в пошуку системних підходів до розв'язання ризикових операцій щодо управлінського процесу в кредитній діяльності банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи термін «кредитний ризик комерційного банку», вирізняють розуміння таких категорій [3, с.42]: кредитний ризик щодо кредитної угоди – ймовірність того, що позичальник не зможе виконати свої зобов'язання перед банком щодо повернення боргу згідно з умовами договору, при цьому банку не вдасться своєчасно і в повному обсязі скористатись забезпеченням позики для покриття можливих втрат; портфельний кредитний ризик – середньозважена величина ризиків щодо всіх угод кредитного портфеля, де вагами виступають частки сум угод у загальній сумі кредитного портфеля. Необхідно зазначити, що з кредитним ризиком банку традиційно пов'язані певні фактори послуг та операцій: кредитні операції комерційного банку, інвестиційні (формування портфеля цінних паперів), гарантійні послуги, операції з деривативами, послуги кредитного характеру (лізинг, факторинг тощо).

Отже, кожен із зазначених послуг та операцій, має спільний між собою чинник, який можна визначити як ризик. Але, на нашу думку, до цих факторів необхідно додати ще один вид ризику такий, як ризикорієнтоване управління, яке потрібне для досягнення результативності системи менеджменту. Таке управління ризиками передбачає реалізацію фінансовою організацією комплексу заходів і методів для управління численними небезпеками і можливостями, що впливають на її здатність досягати запланованих цілей, та їх контролю. Хоча ризик це ще не втрати для банку, та його розуміння та управління ним зможе підняти ефективність будь-якої справи. Проблема будь-якого банку це втрати. Загроза виникнення втрат, поняття їх причин змушує управляти ризиками та розробляти необхідні заходи щодо зменшення ризиків фінансових втрат. Можемо вважати, що ризик – це міра безпеки, що визначається ймовірністю реалізації безпеки в небезпечну подію і ступенем тяжкості фінансових втрат.

Згідно визначення кредитного ризику термін «управління кредитними ризиками» визначається як діяльність, що включає прогнозування та планування рівня кредитних ризиків щодо обсягів та видів кредитних операцій, мотивування ефективного організування моніторингу кредитних ризиків, що здійснюється працівниками відділу кредитних ризиків в процесі кредитної діяльності фінансової установи, здійснення аналізу та оцінки факторів виникнення кредитних ризиків та їх впливу на показники діяльності банку, контроль за рівнем кредитних ризиків і в разі необхідності здійснення їх регулювання з метою забезпечення досягнення стратегічних цілей і поточних завдань діяльності банку [2]. Таким чином, відповідно до наведеного визначення, можна зробити висновок, що процес управління кредитними ризиками є складним за організацією, тривалим за строками та потребуючим постійної уваги з боку персоналу банку. Ризикорієнтоване управління персоналу в банківській справі є важливою та обов'язковою умовою для зниження фінансових втрат та втрат репутаційних. Водночас, як інструмент запобігання будь-яким видам втрат завжди потрібно використовувати методологію управління ризиками.

Фінансові установи повинні зробити запобіжні дії частиною процесів систем управління фінансовою безпекою, а також визначити, як вони будуть здійснювати контроль, оцінку, аналіз результативності та ефективності цих дій. Працівники вищої та середньої керівної ланки повинні бути залучені до процесу виявлення, реєстрації, усунення фінансових небезпек і зниження ризиків фінансових небезпек, а питання виявлення цих небезпек та вибору правильних заходів управління фінансовими ризиками потрібно регулярно обговорювати на нарадах керівництва. Дуже важливо, щоб в ризикорієнтованому управлінні в системі банківського менеджменту були налагоджені комунікаційні канали, по яких всі працівники банку на всіх рівнях оперативно могли б передавати свою думку про безпеки, на вищій щабель – на розгляд керівної команди.

Отже вимальовується певна модель ризикорієнтованого управління та мислення (рис.1):

Рис. 1. Модель ризикорієнтованого управління в банківській сфері

Як видно з даної моделі необхідно оцінювати всі існуючі ризики, а це визначає, що оцінка ризиків це процес, що охоплює ідентифікацію небезпеки, аналіз її та порівняльну оцінку. Ідентифікація небезпеки це процес складання переліку елементів ризику. Перелік елементів ризику це висновок про небезпеку. Зазвичай складається з опису таких елементів, як джерело небезпеки, подія, причина та наслідки. Якщо ширше розглядати модель ризикорієнтованого управління з урахуванням джерел небезпеки, то банківському менеджменту треба визначити свої критерії для того щоб знизити генерування ними ж небезпек. Тут допомогою можуть бути: культура безпеки; компетентність персоналу; обізнаність керівництва з питань боротьби з втратами; стандарти ISO 31000 «Управління ризиками».

Зокрема серія стандартів ISO 31000 «Управління ризиками» допоможе виявити та ефективно управляти ризиками, які мають вплив на досягнення поставлених цілей, насамперед на їх економічну ефективність, ділову репутацію, природне середовище, безпеку праці персоналу, соціальні наслідки тощо. Зараз серія стандартів ISO 31000 представлена стандартами, настановами й технічними звітами.

Ризикорієнтоване управління в системі банківського менеджменту повинно складатися з елементів системи управління: банківські процеси; керівництво та база знань; інші зацікавлені сторони; персонал та робоче середовище; постачальники ресурсів та ресурси для моніторингу і вимірювання; споживачі та інфраструктура.

До фінансових втрат банку можна віднести ресурси, що не пов'язані з результатом, вони завжди є в елементах менеджменту. Але фінансові втрати в фінансових організаціях можуть бути пов'язані з ризиками помилок та проблемами, виникаючими у взаємодії зв'язаних міцно між собою елементів системи управління. Фінансові втрати обумовлені також і людським фактором, проте вилучити людський фактор із управління в системі банківського менеджменту фінансової організації сьогодні неможливо, отож неможливо уникнути і цих втрат, проте можна суттєво знизити їх, за рахунок впровадження ризикорієнтованого управління. На зниження втрат суттєво впливають запобіжні дії на основі управління ризиками, і на базі законодавчих вимог щодо виключення втрат. Метод управління в системі банківського менеджменту фінансової організації ризиками повинен передбачати:

- ідентифікацію ризиків;
- оцінку величини ризиків;
- управління ризиками;
- запобіжні заходи.

До запобіжних заходів можна віднести управління ризиками небезпеки фінансових втрат на етапі планування робіт банку, а далі провести коригувальні дії під час його функціонування. Таким чином визначимо коригувальні дії, як запобіжні дії на етапі функціонування банку, вжиті для усунення небезпек, які можуть призвести до втрат, а також запобігання її повторному виникненню у майбутньому. Запобіжні дії вимагають спочатку розглядати більш результативні і ефективні заходи, а потім розглянуть можливість заміни на значно менш результативнішу і т. д. Фінансова організація завжди повинна проводити моніторинг вжитих запобіжних та коригувальних дій.

До основних елементів системи управління кредитним ризиком відносяться:

- аналіз кредитного ризику;
- вибір варіанта стратегії управління кредитним ризиком;
- оцінка кредитного ризику;
- проведення кредитного моніторингу.

До методів оцінки та аналізу кредитного ризику банку належать такі методи:

1) кількісний аналіз кредитного ризику банку, який здійснюється з використанням методу фінансових коефіцієнтів, статистичних та експертних методів;

2) метод фінансових коефіцієнтів полягає у розрахунку відносних показників, які характеризують підприємство з погляду на стан його ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості, та порівнянні їх з нормативними (критеріальними) значеннями. Водночас за наявності переваг цей метод має певні недоліки.

Зокрема, не завжди можна зробити однозначний висновок про те, наскільки кредитоспроможним є позичальник, оскільки значення одних його коефіцієнтів відповідають нормативним, а значення інших – ні [1, с. 54]. На цьому етапі спілкування з позичальником менеджер банку повинен керуватися та приймати відповідні рішення виходячи з ризикорієнтованого мислення.

За останній час все частіше набувають актуальності ще дві категорії моделей оцінки кредитного ризику. Одна з них це структурна, а друга скорочених форм. Отже структурні моделі (structural models), що ґрунтуються на дослідженнях Р. Мертонна. Кредиторська заборгованість і капітал у рамках цього підходу розглядаються як вимоги, що можуть бути звернені на вартість фірми. Друга категорія моделей – моделі скорочених форм (reducedform models) – широко використовується у фінансовій інженерії [1, с. 57].

Серед статистико-економічних методів оцінки кредитного ризику доцільно наголосити на методі дискримінантного аналізу, що дає змогу розрізнити позичальників за класами. Зокрема, за допомогою цього методу можна побудувати класифікаційні моделі для надання прогностичних рекомендацій за результатами кредитної угоди (виконає позичальник умови чи ні). У міжнародній розвиненій банківській практичній діяльності широко використовуються моделі: Z-модель Альтмана, модель Фулмера, які застосовуються для прогнозування можливого настання банкрутства підприємства, і модель нагляду за кредитами Чессера [6, с. 5].

Статистична методологія оцінювання кредитного ризику потребує наявності значного масиву даних, яких може недостатньо, або взагалі не бути. Тому через нестачу чи відсутність інформаційного забезпечення здебільшого доводиться задіювати у використанні експертні методи.

Зміст експертних методів містить завдання обробити запропоновані моделі досвідчених фахівців банківської справи щодо ймовірності настання різного роду збитків або тієї чи іншої несприятливої (небажаної) події під час здійснення банківських операцій. Як приклад найбільш вживаного методу оцінки кредитного ризику є експертний метод рейтингових оцінок кредитоспроможності позичальника, який є досить поширеними у національній банківській практиці [6, с. 4].

Оцінка ризиків організовується керівником банку. До неї притягуються різні підрозділи, відповідно до своїх завдань. Гарна оцінка ризиків базується на принципі К (керівник) – Ф (фахівець) – В (виконавець), тобто модель К – Ф – В. Оцінка, зроблена сторонніми фахівцями, повинна здійснюватися спільно з своїми фахівцями.

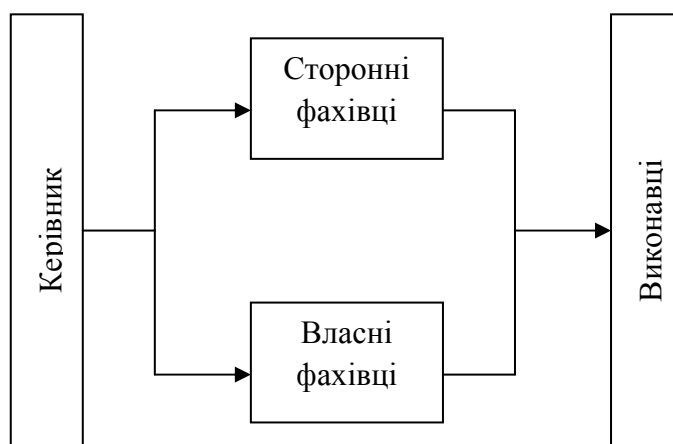

Рис. 2. Принцип К – Ф – В

Залучення банківського персоналу повинно активно супроводжуватися його інформуванням про хід виконання заходів та інформуванням про результати оцінки ризиків. Гарно виконана оцінка ризиків виявляє дійсне положення, а її результати відображають реальний стан справ. Обдумані оцінки ризиків є систематичною та постійною. Оцінка ризиків вважається задовільною, якщо в ній постійно розпізнаються всі вірогідні небезпеки та оцінюються ризики для найголовніших фінансових операцій. Оцінка ризиків має охоплювати всі чуттєві зони ризиків. Її треба виконувати так, щоб великі зони ризиків відслідковувалися найретельніше. З іншого боку, при оцінці ризиків потрібно виявляти ризики, по відношенню до яких не потрібно спеціальних заходів, або додаткових роз'яснень. Результати оцінки повинні бути використані при розробці конкретних заходів по управлінню фінансовими ризиками. Результати та висновки щодо оцінки ризиків і рішення по ним надаються керівникам банку у письмовій формі. Ці документи слід підкріпити інформацією про виконання відповідних заходів. Виконання заходів свідчить про результативну оцінку ризиків, які в свою чергу впливають на розвиток банку. До оцінки ризиків відноситься відстежування виконання заходів, періодична оцінка ризиків для оцінки їх дій і безперервний аналіз фінансового становища для профілактики ризиків. Інформацію, яка зазначена в документах про оцінку ризиків, треба використовувати при повторній оцінці.

Рішення за яким виконується оцінка ризиків приймається виключно керівництвом банку. Виконувати оцінку ризиків без цього дозволу безглуздо. Зобов'язання керівників банку в оцінці ризиків означає, не лише формальну обіцянку виконати оцінку, а й зобов'язання зробити практичні дії для досягнення значного

результату в оцінці ризиків. Оцінка ризиків є комплексним завданням, тому її слід виконувати силами колективу. При цьому потрібна участь різних груп, що дотримуються загального принципу групової роботи, а саме К – Ф – В (керівник – фахівець – виконавець). Залучення до оцінки ризиків власних працівників банку дуже важливе, так як в процесі роботи груп оцінюються саме ті ризики, з якими вони зіштовхуються під час виконання своєї роботи. Так, є можливість долучити досвід робітників, їх думки та пропозиції. За необхідністю можна долучити сторонніх фахівців, які здатні неупереджено надати свої пропозиції щодо оцінки ймовірних ризиків. При цьому можемо зробити висновок, що оцінка фінансових ризиків банку (ймовірних збитків від обдуманого менеджменту) являє собою процедуру, яку не можна доручити лише одному спеціалісту.

Основними традиційними методами мінімізації ризиків є:

1) метод диверсифікації – сутність полягає у розподілі кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного як за характеристиками (величина капіталу, форма власності), так і за умовами діяльності (галузь економіки, географічний регіон);

2) лімітування – полягає у встановленні максимально допустимих розмірів наданих кредитів, що дозволяє обмежити ризик;

3) страхування – це ефективна система щодо зменшення впливу кредитних ризиків, що передбачає використання резервів по кредитних операціях та страхування, за яким страхувальник шляхом сплати премії забезпечує собі або третій особі, в разі настання події, обумовленої договором, суму виплати страховиком, який утримує певний обсяг відповідальності;

4) створення резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків як метод управління кредитним ризиком полягає в акумуляції частини коштів, які надалі використовуються для компенсації неповернених кредитів;

5) види забезпечення кредиту (способи забезпечення виконання кредитних зобов'язань) – це спеціальні засоби, що не мають загального значення і призначаються за домовленістю сторін або за вказівкою закону (порука, гарантія, неустойка (штраф, пеня), застава) [8];

6) дотримання нормативів НБУ (Н7, Н8, Н9 і інших).

Ризик орієнтоване управління в системі банківського менеджменту передбачає щоденний моніторинг фінансового стану банку та небезпек, при яких є ризик отримання збитків. Це можна відслідковувати при щоденних ранкових нарадах. На робочих місцях можна організувати 5-хвилинки, наприклад після обіду. Для обміну поточною інформацією не треба ігнорувати дошками об'яв в електронному або в звичайному форматі.

Стратегія управління ризиками повинна бути спрямована на вибір кредитних проектів, рівень ризику яких не перевищує обсяг наявних у розпорядженні банку джерел його покриття.

Ризикмоніторинг здійснюють з метою зменшення ризику неповернення позички. Він невід'ємно пов'язаний із кредитуванням загалом, є його складовою частиною, завершальним етапом, охоплює значний обсяг роботи, оскільки поєднує в собі деякі ланки попередніх етапів кредитування. До основних напрямів процесу моніторингу, яких слід дотримуватися, щоб досягти максимального ефекту, належать такі: перевірка цільового використання позички; оцінка фінансового стану позичальника; контроль за збереженням суб'єкта застави; своєчасність погашення відсотків та основної суми боргу; робота із проблемною заборгованістю. Система контролю повинна бути зорієнтована на те, щоб нові операції відбувалися лише після визначення реальної можливості оптимального використання кредитної лінії [7].

Управління ризиком банку спрямоване на зниження ймовірності невиконання позичальником своїх зобов'язань, мінімізацію фінансових втрат банку у разі невиконання позичальниками своїх фінансових зобов'язань, зменшення кількості та величини масштабів високо ризикованих кредитних операцій, вжиття відповідних заходів у випадку настання ризику.

Для ефективного управління фінансовими ризиками банку потрібно дотримуватись певних принципів. До основних принципів управління ризиками на нашу думку можна віднести наступні:

1. Принцип єдності системи (всі ризики у кредитному портфелі банку тісно взаємозв'язані між собою, тому невчасно виявлений ризик в процесі ведення діяльності може привести до виникнення інших видів ризику, внаслідок чого банк отримає негативний результат діяльності, тобто понесе непередбачувані витрати);

2. Принцип самоконтролю (контроль кредитного процесу здійснюється за допомогою різних методик та щоденної діяльності кредитних підрозділів банків; головною метою принципу є постійний оперативний контроль за рівнем кредитних ризиків, який повинні здійснювати висококваліфіковані менеджери банку);

3. Принцип прогнозування та інформативності є обов'язковим принципом, оскільки банк повинен бути проінформований про можливі ризики та їх наслідки, а також кожен банк повинен своєчасно виявляти ситуації чи загрози, які зможуть призвести в майбутньому до збитків);

4. Принцип побудови власного механізму управління кредитними ризиками в банку (сутність даного принципу полягає в тому, що кожен банк має свої особливості ведення кредитної діяльності, таким чином банк повинен створити власні методи, принципи, механізм управління кредитними ризиками, які залежать від специфіки його діяльності);

5. Принцип пріоритетності (характеризується тим, що визначена банком стратегія управління кредитними ризиками, повинна визначати пріоритетні напрямки ефективного управління ризиками);

6. Принцип резервування (кредитний ризик характеризується невизначеністю та може призвести як до значних втрат так і до отримання прибутку, тому банк повинен створювати за рахунок вільних коштів резерви під ризики проведення кредитних операцій, які в разі настання ризикової події можна використати для покриття

збитків);

7. Принцип документарності (сутність даного принципу полягає в обов'язковому письмовому оформленні та реєстрації усіх етапів управління кредитними ризиками);

8. Принцип ефективності (система принципів управління кредитними ризиками повинна постійно удосконалюватися банком та прагнути до найвищого рівня ефективності управління ризиками) [9].

Висновки з проведеного дослідження. Кризові явища фінансової системи призвели до значних проблем в банківському секторі нашої держави, які пов'язані з різким скороченням числа банків, підвищенням рівня ризикованості банків. Саме тому виникає необхідність проведення ризик орієнтованого управління в системі банківського менеджменту для формування системи гарантування недопущення подібних проблем в майбутньому. Таким чином, сучасна банківська система все ще залишається недостатньо розвинутою, не виконує своїх функцій належним чином та відстає від інших європейських країн. Така ситуація посилює ризики для подальшого стабільного функціонування банківської системи, зменшує її спроможність виділити постійно зростаючу грошову пропозицію та здійснювати ефективний перерозподіл тимчасово вільних коштів у масштабах економіки країни.

Розвиток будь-якої країни світу великою мірою залежить від інвестицій і поведінки інвесторів. Інвестор зацікавлений вкладати інвестиції туди, де менше ризиків втрат, або де управляють ризиками втрат. Чим більше інвестицій вкладено в економіку країни, тим успішнішою вона є. Сьогодні в нашій державі є необхідність закріплення на законодавчому рівні ризикорієнтованого управління та мислення в сфері менеджменту якості, фінансів, банківської справи, екології, енергозбереження, і т. ін. у частині реалізації вимог Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Список літератури.

1. Бугель Ю. Основні шляхи вдосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника / Ю. Бугель // Банківська справа. – 2008. – № 4. – С. 54–59.
2. Степанова М.О. «Управління кредитними ризиками банку». // Економіка і суспільство. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://ukr.vipreshebnik.ru/bank/4412-upravlinnya-kreditnimi-rizikamibanku.html>– 2017. – № 13. – С. 1060–1064.
3. Карагодова О. Проблеми оптимізації структури кредитного портфеля комерційного банку / О. Карагодова, Л. Распутна // Банківська справа. – 2012. – № 2. – С. 40–42.
4. Криклій О. А. Управління кредитним ризиком банку: монографія / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. –86 с.
5. Г.О. Крамаренко, К.Є. Сдобнікова. Управління кредитними ризиками в системі банківського менеджменту.// Ефективна економіка. – 2009. – № 3. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=81>
6. Камінський А. Ідентифікація, аналіз та управління операційними ризиками в українських банках (дослідження Агентства фінансових ініціатив) / А. Камінський, А. Кияк [Електронний ресурс]. –Режимдоступу: <http://www.afi.com.ua>. – 2017. – № 4 (28). – С. 91–96.
7. Демчик И. Управление кредитным риском: финансово-правовой анализ / И. Демчик // Банковский менеджмент. – 2012. – № 6. – С. 13–19.
8. Гулько Л. Г. Основні шляхи мінімізації кредитних ризиків в діяльності комерційних банків [Електронний ресурс] / Гулько Л. Г., Кунда Н. В. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.confcontact.com/20111222/2_gulko.php 2014.
9. Здражевский В. О. Минимизация рисков: основные принципы построения эффективной системы управления финансовой мощности в банке / В. О. Здражевский // Аналитический банковский журнал. – 2002.– № 4 (83). – С. 11–21.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змін, і доповн.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2017.pdf
12. Офіційний сайт журналу Forbes [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1409877-rejting-zhittezdatsnosti-ukrayinskihbankiv-2016>.

References.

1. Buhel', Yu. (2008), “The main ways to improve the assessment of the borrower's creditworthiness“, *Bankivs'ka sprava*, vol. 4, pp. 4–59.
2. Stepanova, M.O (2017), “Bank's credit risk management“, *Ekonomika I suspilstvo* [Online], vol. 13, pp. 1060–1064, available at : <http://ukr.vipreshebnik.ru/bank/4412-upravlinnya-kreditnimi-rizikamibanku.html> (Accessed 10 April 2019).
3. Karahodova, O. and Rasputna, L. (2012), “Problems of Optimizing the Structure of a Commercial Bank Credit Portfolio”, *Bankivs'ka sprava*, vol. 2, pp. 40–42.
4. Krykljij, O. A. and N.H. Maslak, (2008), *Upravlinnia kredytnym ryzykom banku* [Bank Credit Risk Management], DVNZ «UABS NBU», Sumy, Ukraine.

5. Kramarenko, H.O. and Sdobnikova, K.Ye. (2009), "Credit Risk Management in the Bank Management System", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=81> (Accessed 10 April 2019).
6. Kamins'kyj, A. and Kyiak, A. (2014), "Identification, Analysis and Operational Risk Management in Ukrainian Banks (Investigating the Financial Institutions Agency)", [Online], vol. 4 (28), pp. 91–96, available at : <http://www.afi.com.ua> (Accessed 10 April 2019).
7. Demchyk, Y. (2012), "Credit risk management: financial and legal analysis" , *Bankovskyy menedzhment*, vol.6, pp. 13–19.
8. Hul'ko, L. H. (2014), "The main ways of minimizing credit risks in the activities of commercial banks", available at : http://www.confcontact.com/20111222/2_gulko.php (Accessed 10 April 2019).
9. Zdravchevskyy, V. O. (2002), "Minimizing risks: the basic principles of building an effective financial capacity management system in the bank", *Analytical Banking Magazine*, vol.4 (83), pp. 11–21.
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "About banks and banking", available at : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (Accessed 10 April 2019).
11. National rating agency "Rurik" (2017), "Bank system", available at : http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2017.pdf (Accessed 10 April 2019).
12. Forbes magazine official website (2016), available at: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1409877-rejting-zhittezdatsnosti-ukrayinskihbankiv> (Accessed 10 April 2019).

Стаття надійшла до редакції 16.04.2019 р.